

Geri Kazandırılan Kùltür Varlıkları Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nde

Kùltür ve Turizm Bakanlığının İngiltere'den iadesini sağladığı Isparta kökenli Sidamara tipi lahit ile iki boğalı kağnı eseri, müzede sergilenmeye başlandı. - 19.02.2020

Türkiye'den yasa dışı yollarla götürölen, İngiltere'de tespit edilen ve Kùltür ve Turizm Bakanlığının girişimleri sonucunda iade süreci tamamlanan Isparta kökenli Sidamara tipi lahit ile milattan önce 3000-2000'e tarihlenen iki boğalı kağnı eseri, ÷lkeye getirildi.

İki kùltür varlığı, Kùltür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy'un katıldığı basın tanıtımıyla Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nde sergilenmeye başlandı.

Bakan Ersoy, burada yaptığı konuşmada, Türkiye'nin, dñnyanın en zengin arkeolojik mirasına sahip ÷lkelerden biri olduğuna işaret ederek, “İnsan medeniyetinin doğduğu, onlarca farklı devlet ve kùltür yapısına evrildiği, tarihi şekillendiren sayısız dönüm noktasının gerçekteştiği toprakların üzerinde yaşıyoruz. Böylesine zengin bir kùltür ve medeniyet mirasına sahip çıkmak hepimizin ortak sorumluluğudur.” dedi.

Kùltür varlıklarının korunması için azami hassasiyet gösterdiklerini vurgulayan Ersoy, ayrıca çeşitli yollarla sınırların dışına çıkarılmış hazineleri de gerek diyalog kurarak gönüllölük esasıyla gerekse hukuki yollarla ait oldukları topraklara getirmek için yoğun mesai harcadıklarını bildirdi.

Ersoy, sadece geçen yıl 106 kùltür varlığının iadesinin sağlandığını belirterek, şöyle konuştu:

“Bugün yine yürüttüğümüz çalışmaların başarılı bir sonucu olarak iki kùltür varlığımızın daha ÷lkemize dönüşünün mutluluğunu yaşıyoruz. Neticede 2004-2020 arasında 4 bin 439 kùltür varlığının ÷lkemize iadesi sağlanmıştır. Özellikle belirtmek istiyorum, 2002

yılında bir tane eseri yurt dışından getirtmiştik. Kaçakçılık Dairesi oluşturup üzerine daha hızlı gidildikten sonra 2004'ten sonra hızlandı, 5 bine yakın tarihi eserin ülkemize geri getirilmesi başarıldı.”

İngiltere'den iadesi sağlanan eserler hakkında da bilgi veren Ersoy, bunlardan birinin Isparta Müzesi'ndeki Sidamara tipi lahite ait olan ve 1987-88'de yurt dışına çıkarıldığı tahmin edilen iki kayıp parçadan biri olduğunu, eserin, Christie's Müzayede Evi'ne ait bir katalog taranırken 4 Aralık 2019'da satışa çıkarılacağını tespit edildiğini anlattı.

Ersoy, Kültür ve Turizm Bakanlığı olarak hemen harekete geçtiklerini, İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü İnterpol-Europol Dairesi ve İngiltere polisiyle irtibat kurduklarını, bu girişimlerle eserin satışının ileri seviyede tetkikler yapılması için geçici olarak durdurulduğunu belirtti.

Sunulan veriler sayesinde yasa dışı şekilde Türkiye'den çıkarıldığı konusunda ikna olan İngiliz polisinin, eseri elinde bulunduran kişiyle görüşerek iadesine aracılık ettiğini dile getiren Ersoy, ikinci esere ilişkin de şu bilgileri verdi:

“İkinci eser ise milattan önce 2 ila 3'üncü bine tarihlendirilen, iki adet boğa tarafından çekilen bir araba modelidir. Yine İngiltere'de bulunan Bonham's Müzayede Evi'nde, 28 Kasım 2019'da yapılması planlanmış olan açık arttırmaya ait katalogda tespit edilmiş ve derhal işlemler başlatılmıştır. İlk etapta eserin satışının durdurulması talebimiz müzayede evi tarafından reddedilmiştir. Bunun üzerine Londra Kültür Müşavirliğimiz, İngiliz polisiyle irtibata geçerek eserin satıştan çekilmesini sağlamıştır. Ardından müzayede evi kanalıyla eserin sahibiyle temasa geçerek, eser üzerindeki mülkiyet hakkından vazgeçmesi ve Türkiye'ye iadesi noktasında kendisini ikna ettik.”

“Akademik çalışmaların değerine örnek”

Bakan Ersoy, bu operasyonların, akademik çalışmaların ne kadar değerli ve önemli olduğunu göstermesi açısından da örnek birer dosya olduğuna dikkati çekerek, her iki eserin tespiti ve Anadolu topraklarına aidiyeti noktasında Prof. Dr. Mehmet Özsait ve Prof. Dr. Fikri Kulakoğlu'nun kilit rol oynadığını vurguladı.

Özsait ve Kulakoğlu'na şükranlarını sunan Ersoy, “Prof. Dr. Sayın Volker Michael Strocca'ya Sidamara Lahiti'ne ait parçaların tespitinde gösterdiği hassasiyet ve ahlaki tutumundan ötürü, Prof. Dr. Sayın Musa Kadioğlu'na bu bilginin hızlı ve sağlıklı şekilde Bakanlığımıza ulaşmasındaki emeği nedeniyle teşekkür ediyorum.” diye konuştu.

Her iki eserin de Türk Hava Yolları (THY) tarafından ücretsiz taşındığını hatırlatan Ersoy,

oldukça meşakkatli olan kültür varlıklarının taşınmasını kolaylaştıran THY Genel Müdürlüğüne, İstanbul ve Esenboğa Havalimanı Mülki İdare amirliklerine, emniyet müdürlüklerine, gümrük görevlilerine, İçişleri, Dışişleri, Ticaret ve Adalet bakanlıklarına teşekkürlerini sundu.

Kaçakçılıkla mücadele artık Daire Başkanlığı seviyesinde yürütülecek

Tarihi eser kaçakçılığının en başında önlenmesinin esas hedefleri olduğuna işaret eden Ersoy, İçişleri Bakanlığına bağlı emniyet ve jandarma birimlerinin sürdürdüğü yoğun çalışmaların, kaçakçılara ağır darbe vurmaya devam ettiğini söyledi.

Ersoy, ancak tarihi eser kaçakçılığıyla mücadelede en önemli faktörün halkın bilinçlendirilmesi olduğunu belirterek, şunları kaydetti:

“Halkımıza şu mesajı iletmek isterim, kültür varlıkları hepimizin ortak hafızasıdır. Bu ülkede gerçekleşen her kaçak kazı bu hafızaya indirilmiş bir darbedir. Herkesin bu farkındalıkla hareket etmesini, bize ait olan bu eşsiz değerlere kararlilikla sahip çıkmasını bekliyorum.

Bu bağlamda biz de üstümüze düşen sorumluluğun bilinciyle kültür varlığı kaçakçılığıyla çok daha etkin mücadele sağlamak, vatandaşlarımızı kültürel mirasımızın korunması konusunda bilinçlendirmek, kurumlar arasındaki koordinasyonu üst düzeye taşımak için Kaçakçılıkla Mücadele Dairemizi kurduk. Daha önce Şube Müdürlüğü olarak görev yapan ve son 15 yılda 4 bin 500'e yakın eserimizin ülkemize iadesini sağlayan bu birim artık Yurtiçi Kaçakçılıkla Mücadele, Yurtdışı Kaçakçılıkla Mücadele, Eğitim ve Farkındalık Şubesi olmak üzere branşlaşan üçlü bir yapıda görevine Daire Başkanlığı olarak devam edecek. Bu sabah gerekli kararı imzaladık. Kaçakçılıkla Mücadele Dairesini, Daire Başkanlığı haline getiriyoruz. Buradaki görevli ve teknik uzman sayısı 3 katına çıkarılıyor. Bu durum, yurt dışına kaçırılmış eserlerin daha hızlı tespitini, ülkemize daha hızlı getirilmesini sağlayacak. Gerekli atamalar da bugün itibarıyla yapılıyor.”

Müzekart fiyatlarında indirim müjdesi

Ersoy, Müzekart ile ilgili yeni uygulamaya da değinerek, Kasım 2018'den itibaren 70 liraya sabitledikleri fiyatları 1 Mart itibarıyla 60 liraya düşüreceklerini bildirdi. Bakan Ersoy, 1 Ocak 2020'den itibaren de Müzekart sahiplerinin Bakanlığa ait müze ve ören yerlerinin yanı sıra milli saraylara ait müzelere ücretsiz girdiğini dile getirdi.

Müzelere ziyareti artırmayı amaçladıklarını vurgulayan Ersoy, 2019 verilerine göre tarihi bir rekor kırıldığını ve müzelere 35 milyondan fazla ziyaretçi aldıklarını söyledi. Ersoy, bu

yıl bu sayıyı daha da artırmayı hedeflediklerini sözlerine ekledi.

“20 yıl sonra da olsa işe yaradığını görmekten mutlu olduk”

Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Arkeoloji Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Fikri Kulakoğlu da eserlerin Anadolu topraklarında bulunma sürecine ilişkin bilgi verdi.

Şanlıurfa Müzesi'ne jandarma tarafından getirilen eserleri orijinalliğini belirlemek için incelediklerinde Suruç'un kuzeybatısındaki bir köyden çıkarıldığını saptadıklarını anlatan Kulakoğlu, köylülerle görüşmelerinde bir meyve bahçesinde bulunan mezarlıktan eserin çıkarıldığını öğrendiklerini söyledi.

AÜ Anadolu Dergisi'nde yayınladığı makaleyle o zamana kadar kökeni bilinmeyen bu eserlerin Anadolu'da bulunduğunu bilim dünyasına duyurduğunu belirten Kulakoğlu, makalenin bu eserlerin geri kazandırılmasında Kültür ve Turizm Bakanlığının elini bir ölçüde güçlendirdiğini dile getirdi.

Kulakoğlu, “1999'da yaptığımız bir çalışmanın 20 yıl sonra da olsa bu eserlerin ülkemize kazandırılmasında işe yaradığını görmekten mutlu olduk.” dedi.

“Örnek gösterilebilecek hızla iadesi sağlandı”

Bakan Ersoy, konuşmaların ardından iadesi sağlanan eserleri Prof. Dr. Kulakoğlu ile inceledi.

İki eserin iadesinin dünyada örnek gösterilebilecek derecede hızlı sağlandığını vurgulayan Ersoy, iade sürecinde ne kadar çok uzman kişiyle çalışılırsa o kadar hızlı sonuç alındığını, Kaçakçılık Dairesinin başkanlığa dönüştürülmesinden sonra süreçlerin daha da hızlanacağını kaydetti.

Kulakoğlu'nun “O zaman daha çok arkeolog alacaksınız demektir.” ifadesi üzerine Ersoy, kazı sezonun 12 aya yayılmasının ardından daha fazla arkeolog alındığını, ekibin aşamalı şekilde büyütüleceğini dile getirdi.

Ersoy, bir soru üzerine, eserlerin iadesi sağlandıkça bunların kamuoyuyla paylaşılacağını kaydetti.

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA